

OBĚŽNÍK KRAJSKÉ VÝZKUMNÉ KOMISE V OLOMOUCI

2. zpráva.

Březen 1951.

I průzkum musí sloužit zvýšeným úkolům pětiletého plánu.

Předseda SÚP ministr Dr. J. Dolanský ve svém projevu o mohutném rozvoji našeho plánovaného hospodářství a o velkých perspektivách zvýšeného plánu upozornil též na řadu závažných skutečností, týkajících se výzkumu a průzkumu v ČSR. V oddílu své řeči, v níž mluvil o využití vlastních surovinových zdrojů, řekl ministr Dolanský: Konečně byl v minulém roce učiněn obrat k lepšímu využití vlastních surovinových zdrojů, což je další skutečností, umožňující zvýšení úkolu naší pětiletky. Za kapitalismu karteláři a monopolisté neměli žádný zájem na rozšíření těžby rud, barevných kovů, na průzkumu a těžbě nafty, na využití vodní energie atd. Země, jež byla slavná v celé Evropě v dřívějších stoletích pro své nerostné bohatství, byla až do nedávna líčena jako chudá na suroviny. Doly, kde naši předkové přestali těžit, poněvadž za tehdejší těžební techniky zásoby byly vyčerpány, zůstaly nevyužity, ačkoliv moderní technika těžební a upravovací již dávno umožňovala jejich znovuotevření. Byly naprosto zanedbány průzkumné práce k zjištění nových ložisek nerostného bohatství. — Českoslovenští geologové se nemohli uživit v kapitalistickém Československu. Státní geologický ústav zaměstnává nyní více než 10krát tolik geologů než v kapitalistickém Československu. Ukazuje se, že jsou dány všechny předpoklady proto, abychom v příštích letech rozvíjeli těžbu a úpravu železných rud, abychom podstatnou část zvýšené potřeby rud kryli z vlastních zdrojů, abychom rychleji rozvíjeli těžbu nafty, vlastní těžbu pyritů . . .

Dnes zvýšené úkoly pětiletého plánu a nutnost zbaviti se zbytků závislosti na kapitalistických státech, vyžadují podstatné rozšíření a důkladnější využití surovinové a energetické základny. Tyto zvýšené úkoly byly ministrem Dolanským vytyčeny v části jeho projevu, vztahujícím se k perspektivám zvýšeného plánu. Ministr Dolanský uvedl, že surovinová základna hutního průmyslu bude zajišťována velkým zvýšením těžby železných rud. Těžba stoupne v r. 1953 2,7krát proti původně plánované úrovni a tím se dostane ČSR v těžbě železných rud na jedno z předních míst v Evropě. Těžba rud barevných kovů vzroste v r. 1953 2,2krát, proti původně plánované úrovni. I to bude úkol velice obtížný. Zvýšená těžba pyritů, které bychom jinak museli dovážeti z titovské Jugoslávie, bude plně krýt domácí potřebu výroby kyseliny sírové. Pro zajištění plánovaných úkolů v těžbě nafty bude vypracován plán průzkumných a těžebních vrtů. V r. 1953 dosáhne trojnásobku těžby r. 1950.

Z toho všeho vyplývají pracovníkům našich vědeckých ústavů, vysokých škol, výzkumných oddělení nár. podniků a všem badatelům z oboru geologie a příbuzných věd závažné úkoly, soustřediti se při své badatelské práci především na problémy odkrývání zdrojů surovin.

Ale nejenom oni i vlastivědní pracovníci, historikové, kronikáři a archiváři, učitelé, všichni mohou a musí přispěti k zvládnutí tohoto nesmírného úkolu. Jejich znalost místních poměrů, znalost zpráv o dřívějším dolování, nebo o nálezech minerálů obsahujících žádané suroviny v množství, které v dřívějších dobách zůstalo z důvodů uvedených ministrem Dolanským nevyužito nebo dokonce nepovšimnuto, to všechno může být cenným přínosem a pomocí pro práci badatelských skupin geologů.

V Olomouckém kraji, který jak říkávali odborníci, je bohatý na chudé suroviny, jest příležitost rozvinouti tuto práci zejména v širokém měřítku. Krajská výzkumná komise očekává, že ve všech akcích, které v tomto směru rozvine, setká se s porozuměním a účinnou spoluprací široké odborné veřejnosti.

Abychom získali přehled o dolování v našem kraji v dřívější době, pověřila KVK Ústav pro historickou vlastivědu Palackého university v Olomouci, shrnutím všech zpráv o dolování na území Olomouckého kraje. Prosíme, abyste tomuto ústavu sdělili své podněty a informace, které by mohly přispěti ke zdaru a úplnosti této akce.

Krajská výzkumná komise v Olomouci očekává, že všichni vědečtí pracovníci, i všichni pracovníci vlastivědní přispějí ze všech svých sil, aby jejich práce na poli průzkumu v Olomouckém kraji byla plně postavena do služeb našeho hospodářství, a že tak přispějí svým podílem k urychlení naší cesty k míru a štěstí našeho lidu

KVK

• Družstvo „Krápníkové jeskyně Olomouckého kraje“, které se před několika dny ustavilo a bude sdružovat všechny jeskyně v kraji, počítá ve svých stanovách s prováděním obsáhlého průzkumného programu. Vedení družstva navázalo již spolupráci s vysokými školami a s vědeckými ústavy. Koordinováním průzkumné činnosti, na jejíž provádění družstvo podle svých stanov vynaloží plnou třetinu svých příjmů, jest pověřena zvláštní komise, v čele s univ. prof. PhDr. Fr. Vításkem, přednostou zeměpisného ústavu Palackého university. Jejími členy jsou význační odborníci ze všech vědních oborů, které v souvislosti s průzkumem jeskyň přicházejí v úvahu.

Krajské výzkumné komisi jsou vyhrazena v komisi pro průzkum jeskyň dvě místa, čímž je zaručena úzká spolupráce. Představenstvo družstva oznámilo KVK tento rámcový program činnosti družstva v oboru průzkumu.

1. Sekce geomorfologicko-speleologická — provedení odborného průzkumu krasového v území Javoříčko—Mladeč ve spolupráci se speleologickým klubem v Brně.
2. Sekce geologicko-paleontologická — geologicko-paleontologický a hydrogeologický průzkum krasových zjevů na Šumpersku, které slibují objevy značných jeskynních prostorů.
3. Sekce meteorologicko-klimatologická — ve spolupráci se Státním meteorologickým ústavem zajistí pravidelné pozorování počasí a zřízení povětrnostní stanice druhé třídy v Javoříčku a Na Pomezí. Po instalaci příslušných zařízení v jeskyních bude soustavně sledovati jejich klima.
4. Sekce mineralogicko-petrografická — provedení petrograficko-mineralogických průzkumů jeskynních sedimentů ve Zbrašově a v Mladči a pedologický průzkum krasových ostrůvků na Jesenicku.
5. Sekce botanicko-zoologická — dokončení botanicko-zoologických průzkumů v javoříčském krasu a průzkum Na Pomezí a přilehlém území.
6. Sekce archeologická — dokončení archeologické práce v Mladči a provedení průzkumu v nově objevených prostorách v Javoříčku.

• Dokumentace geologických průzkumů v Olomouckém kraji:

Plánovací referát KNV v Olomouci zachycuje ve spolupráci s pracovní skupinou geologie KVK evidenci geologických průzkumů v kraji s udáním míst, kde jsou výsledky těchto průzkumů uloženy. KVK žádá, aby odborná veřejnost jí byla v plnění tohoto úkolu nápomocna. Do hlášení stačí uvést název problému, místo, kterého se provedený průzkum týkal, jméno odborníka, který průzkum provedl, rok provedení průzkumu a poznámku, kde jsou výsledky průzkumu uloženy. Tato evidence se netýká průzkumů tajné povahy.

• Prorektor Palackého university univ. prof. MUDr. Hádlík, účastník zájezdu čsl. lékařů do SSSR přednášel dne 6. března na aktivu profesorů Palackého university o organizaci a pracovní náplni sovětských vysokých škol. Prof. Hádlík uvedl, že mezi prvními úkoly ústavů a jejich vědeckých spolupracovníků jest práce v oboru výzkumu a průzkumu. Též posluchači sovětských vysokých škol jsou do této práce zapojeni a pracují během každého studijního roku určitou dobu na průzkumných úkolech v terénu. Problematika těchto prací jest volena s ohledem na aktuální veřejné potřeby, zejména na spotřeby 5LP. Při její volbě a provádění spolupracují vysoké školy velmi úzce s orgány lidové správy všech stupňů.

• Státní výzkumná stanice ovocnářská ve Velkých Losinách sděluje, že provedla ovocnářský průzkum pohraničí v kraji Olomouckém. Opisy průzkumů jednotlivých severomoravských okresů jsou uloženy na zemědělském referátě KNV v Olomouci. Státní výzkumná stanice ovocnářská zpracuje postupně i vnitrozemské okresy Olomouckého kraje. Výsledek průzkumu pro potřeby praxe bude zveřejněn v publikaci „Ovocnáření na severní Moravě“, která se připravuje k tisku.

• Konservátor min. školství, věd a umění pro ochranu přírody a krajiny v Rýmařově hodlá podniknout v rýmařovském okrese za pomoci žáků střední školy v Rýmařově, akci vyhledávání planých jabloní ke sběru semene a matečních stromů ušlechtilých odrůd (které obstály v nepříznivých povětrnostních podmínkách), k braní roubů a oček. Akce bude provedena v úzké součinnosti se Státní výzkumnou stanicí ovocnářskou ve Velkých Losinách. Výzkumná stanice navrhuje při tomto průzkumu současně zjistit, zda po bývalých osídleních nezůstala v některých rodinných zahradách cenná odrůda malin, ostružin a zvláště černého rybízu. Doporučuje též zachytit vyhovující typ lískového ořechu a zjistit stromy sladkoplodého jeřábu pro další množení. Doporučujeme, aby podobnou akci rozvinuli konservátoři, školy atd. i v jiných okresech. Bližší instrukce, pokyny a vysvětlivky sdělí zájemcům ochotně Státní výzkumná stanice ovocnářská, Velké Losiny, tel. č. 64.

• Nová organizace vědeckého výzkumu v ČSR. Pod tímto názvem vydalo Vědecko-technické nakladatelství v Praze informační brožuru, kterou se zahajuje řada informačních zpráv Ústředí vědeckého výzkumu v Praze. V brožuře jsou vytyčeny hlavní zásady reorganizace a výstavby našeho výzkumnictví. Brožura usnadňuje základní orientaci o probíhajícím přerodu v našem výzkumnictví a je určena všem, kteří jsou jakkoliv činní ve výzkumnictví, nebo s ním přicházejí při své práci do styku.

• Význam geologie pro plán města. Ústřední geologický ústav v Praze vydal knihu Q. Zároby a K. Hromady: Technicko-geologický rozbor území města Kutné Hory. Publikace obsahuje výsledky průzkumů, podniknutých pro účely územního plánu města Kutné Hory. Jde zejména o průzkumy podzemních vod a pramenů základových půd, posudky dosavadního zastavění, průzkumy geologické a pedologické. Publikace je doplněna mapami původních poměrů oblasti kutnohorské 1 : 5.000 a mapou základových půd městské oblasti kutnohorské 1 : 10.000.

Vzhledem k tomu, že směrnice pro pořizování územních plánů předepisují provedení všech těchto průzkumů, doporučujeme činitelům lidové správy, aby se s touto publikací seznámili a využili tak zkušeností MNV v Kutné Hoře pro územní plán svého města.

• Pracovní konference geologů v Opavě. Ve dnech 23. až 24. února t. r. konala se v Opavě ve Slezském studijním ústavě druhá pracovní konference geologů pracujících v Ostravském a Olomouckém kraji. Konference se zúčastnili zástupci SÚP, MŠVU, KNV v Brně, Gottwaldově, Olomouci a Ostravě a četní vědečtí pracovníci z vysokých škol a výzkumných ústavů. Jménem KNV v Olomouci promluvil na konferenci plánovací referent KNV a předseda KVK prof. Jindřich Janiš. Ve svém projevu zdůraznil, že povinností každého vědeckého ústavu jest, stanoviti výzkumné úkoly tak, aby přispěly k urychlení hospodářského vývoje. Poukázal pak zejména na nedostatky v zajištění úkolů předepsaných v oboru geologie směrnice SÚP pro pořizování územních plánů. Všichni odpovědní vedoucí jednotlivých průzkumných skupin vyslovili svůj souhlas s tím, aby jejich pracovní programy byly ještě více přizpůsobeny potřebám plánu a vzali na vědomí přání krajů, aby s částí jejich pracovní kapacity bylo počítáno na operativní plnění úkolů, vyplývajících z prováděcího plánu na běžný rok. V rámci pracovní konference konala se též porada zástupců museí v Brně, Opavě a Olomouci, na níž bylo dohodnuto, že sběry z výzkumů prováděných na území Olomouckého kraje v kompetenci KVK jsou vyhrazeny dispozici KVK v Olomouci.

• Nové výzkumné ústavy zdravotnické: Ministerstvo zdravotnictví zřídilo vyhláškou č. 77 tyto výzkumné ústavy: Ústav pro péči matku a dítě v Praze, Ústav pro experimentální chirurgii v Praze, Onkologický ústav v Bratislavě.

• Vlastivědné hodinky v Mohelnici. Místní osvětová beseda v Mohelnici pořádá ve spolupráci s Ústavem historické vlastivědy PU v Olomouci a s Mětským muzeem v Mohelnici tak zv. vlastivědné hodinky. Je to cyklus šesti přednášek o historii města Mohelnice a širokého okolí. V rámci těchto hodin budou účastníci též seznámeni s metodami vlastivědné práce a s tím, jak mohou vlastivědní pracovníci přispěti k systematickému průzkumu kraje.

• V obecních, školních i závodních kronikách bývají velmi cenné údaje, sloužící poznání obce a okresu. Stávají se proto tyto kroniky cenným zdrojem informací pro regionální průzkum. Na školení kronikářů olomouckého okresu, které uspořádal IV. referát JNV v Olomouci, byla proto v rámci přednášky o plánování zařazena i informace, jak mohou kronikáři na průzkumu kraje spolupracovati a čeho si mají ve svých zápisech v tomto směru zejména všimati.